

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ  
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра політики у сфері боротьби зі злочинністю  
та кримінального права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ»**

Рівень вищої освіти – *другий (магістерський)*

Освітня програма «Право»  
Галузь знань 08 «Право»  
Спеціальність 081 «Право»

Затверджено на засіданні кафедри  
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

| <b>1. Загальна інформація</b>   |   |
|---|---|
| <b>Назва навчальної дисципліни</b>  | Кіберзлочинність  |
| <b>Викладач (-і)</b>  | Яцина Максим Олександрович  |
| <b>Контактний телефон викладача</b>   | Яцина Максим Олександрович, тел. 0342 59-61-34  |
| <b>Е-mail викладача</b>   | <a href="mailto:maksym.iatsyna@pnu.edu.ua">maksym.iatsyna@pnu.edu.ua</a>  |
| <b>Формат навчальної дисципліни</b>   | Очний   |
| <b>Обсяг навчальної дисципліни</b>  | 3 кредити ЄКТС, 90 год.   |
| <b>Посилання на сайт дистанційного навчання</b>   | <a href="https://d-learn.pro">https://d-learn.pro</a>   |
| <b>Консультації</b>   | Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри <a href="https://kkp.pnu.edu.ua/">https://kkp.pnu.edu.ua/</a> . Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується виконання індивідуальних науково-дослідних завдань. |
| <b>2. Анотація до навчальної дисципліни</b>   |   |
| <p>Ця навчальна дисципліна покликана надати уявлення та сформувати систему знань про сучасні підходи до розуміння таких понять як «кібербезпека», «кіберзлочинність», «кіберзлочин», «кібертероризм» та ін., надати здобувачам освітнього рівня знання з нормативно-правового регулювання та законодавчого забезпечення боротьби з кіберзлочинністю, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, Вивчення даної навчальної дисципліни дозволить студентам набути знань про історію становлення та розвитку кіберзлочинності, стан та перспективи розвитку кримінального права щодо кримінальної відповідальності за кіберзлочини.</p>   |   |
| <b>3. Мета та цілі навчальної дисципліни</b>  |   |
| <p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Кіберзлочинність» є формування системи наукових системи наукових знань про правове регулювання запобігання та боротьби кіберзлочинами, вивчення вітчизняних та зарубіжних підходів до розуміння змісту заходів забезпечення кібербезпеки, вироблення основних умінь і навичок застосування національного законодавства, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідної роботи, а також практичних навичок діяльності правника.</p> <p><u>Цілями навчальної дисципліни є:</u> набуття студентами знань та розуміння змісту таких як «кібербезпека», «кіберзлочинність», «кіберзлочин», «кібертероризм» та ін.; формування в них вмінь та навичок щодо кримінально-правової кваліфікації кіберзлочинів; розвинути вміння системного аналізу змісту кримінально-правових норм щодо кіберзлочинів.</p> <p>Досягнення мети та цілей навчальної дисципліни можливе через виконання таких завдань:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) формування системи теоретичних знань про інститут кіберзлочинності, його змістовне наповнення;</li> <li>2) опанування інструментарієм запобігання кіберзлочинності, базовими категоріями кібербезпеки;</li> <li>3) визначення поняття, видів та стану кіберзлочинності (рівня, структури, динаміки та інших показників);</li> <li>4) аналіз і дослідження прикладних проблем порядку формування та реалізації державної політики в сфері забезпечення кібербезпеки та боротьби з кіберзлочинністю;</li> </ol> |   |

- 5) одержання знань щодо класифікації та вийти в кіберзлочинів, аналіз їх структури, визначення їх стадій та етапів, одержання знань щодо класифікації та вийти в кіберзлочинів, аналіз їх структури, визначення їх стадій та етапів;
- 6) розвиток навичок і умінь щодо методики розслідування різних видів розвиток навичок і умінь щодо методики розслідування різних видів кіберзлочинів.

#### 4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності: - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; - навички використання інформаційних і комунікативних технологій.

Фахові компетентності: - здатність застосовувати знання з основ теорії кримінального права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві; - здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права; - знання і розуміння основ права Європейського Союзу; - знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права; - здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти; здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції; здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конференційної інформації; - здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування; - здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання: - здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання; - проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, в тому числі іноземних; - формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; - використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин; - пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту; - належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності; - пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів; - застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

#### 5. Організація навчання

##### Обсяг навчальної дисципліни

| Вид заняття                                   | Загальна кількість годин |
|---|--------------------------|
| Лекції  | 12                       |
| Семінарські заняття / практичні / лабораторні | 18                       |
| Самостійна робота                             | 60                       |

##### Ознаки навчальної дисципліни

| Семестр | Спеціальність | Курс (рік навчання) | Нормативний/вибірковий |
|---------|---------------|---------------------|------------------------|
| 1       | 081 Право     | I                   | Вибірковий             |

##### Тематика навчальної дисципліни

| Тема  | Кількість год. |         |           |
|---|----------------|---------|-----------|
|   | Лекції         | Заняття | Сам. роб. |
| Тема 1. Вчення про кіберзлочинність: поняття, ознаки, види, структура та показники. | 2              | 2       | 6         |

|   |    |    |    |
|---|----|----|----|
| Тема 2. Зміст поняття «кіберзлочинець» та його характеристика.  | 2  | 2  | 8  |
| Тема 3. Вчення про кібертероризм.   | 2  | 2  | 6  |
| Тема 4. Поняття система запобігання кіберзлочинності.   | 2  | 2  | 8  |
| Тема 5. Вчення про кібербезпеку.  | 2  | 2  | 8  |
| Тема 6. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кіберзлочинів проти конфіденційності, цілісності та доступності інформації, даних і систем.          | 0  | 2  | 6  |
| Тема 7. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кіберзлочинів пов'язаних з використанням комп'ютера як засобу вчинення кримінального правопорушення. | 0  | 2  | 6  |
| Тема 8. Кримінально правова та кримінологічна характеристика кіберзлочинів пов'язаних з контентом.  | 0  | 2  | 6  |
| Тема 9. Особливості методики розслідування кіберзлочинів.   | 2  | 2  | 6  |
| ЗАГ.  | 12 | 18 | 60 |

### **6. Система оцінювання навчальної дисципліни**

|  |  |
|--|--|
| Загальна система оцінювання курсу      | Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (зі змінами та доповненнями) – текст розміщений на сайті навчально-наукового юридичного інституту <a href="https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННІОІ.pdf">https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННІОІ.pdf</a> (надалі - Положення).                             |
| Вимоги до письмової роботи             | Вивчення навчальної дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма студентами двох письмових модульних контрольних робіт. Роботи виконуються на 5-му та 9-му семінарському занятті. На контрольну виноситься 1 описове завдання, яке оцінюється в 7 балів, 1 описове завдання нормативного змісту, яке оцінюється в 7 балів та 6 тестових запитань, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Максимальний бал за контрольну становить 20. За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного практичного заняття. Види індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри <a href="https://kcp.pnu.edu.ua/">https://kcp.pnu.edu.ua/</a> |
| Семінарські заняття                    | Семінарські/практичні заняття проводяться згідно е-розкладу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Оцінювання студентів здійснюється згідно п. п. 4.4., 4.6. та 5.1.1. Положення.  |
| Умови допуску до підсумкового контролю | Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються Н. 5 Положення.  |
| Підсумковий контроль                   | Підсумковий контроль – залік у письмовій формі. На залік виноситься 2 описові завдання, які оцінюються по 10 балів, 15 тестових запитань, які оцінюються по 2 бали. Максимальний загальний бал за залік становить 50 балів.  |

### **7. Політика навчальної дисципліни**

**Письмові роботи:** Планується виконання студентами обов'язкових та декількох додаткових видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань та експрес-опитувань на семінарських заняттях, підготовна аналітичних доповідей, презентацій тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань.

Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять: Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття з навчальної дисципліни. Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника).

Неформальна освіта: порядок зарахування результатів неформального навчання здійснюється відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, яке розміщено за покликанням: <https://kmfa.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/64/2021/04/Положення-про-порядок-зарахування-результатів-неформальної-освіти.pdf>.

#### **8. Рекомендована література**

1. Christou G. Cybersecurity in the European Union: Resilience and Adaptability in Governance Policy. Palgrave Macmillan, 2014. 222 p.
2. Christou G. The challenges of cybercrime governance in the European Union. *European Politics and Society*. 2018. Vol. 19, no. 3. P. 355–375.
3. Finnemore M., Hollis D. B. Constructing Norms for Global Cybersecurity. *American Journal of International Law*. 2016. Vol. 110, no. 3. P. 425–479.
4. Kañciak A. Cybercrime as a New Challenge for the Security Policy of the European Union. *Internal Security*. 2014. Vol. 6, no. 1. P. 145–158.
5. *Researching Cybercrimes* / ed. by A. Lavorgna, T. J. Holt. Cham : Springer International Publishing, 2021. 539 p.
6. Думчиков М.О. Криміналістична типологізація кримінальних правопорушень у кіберпросторі. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. №2. С. 287-290. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/282213/276401>
7. Гуцалюк М. В. Особливості протидії кіберзлочинності під час дії воєнного стану. *Інформація і право*. 2023. №3 (43). С. 108-117. URL: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.3\(46\).287212](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.3(46).287212)
8. Красніков С.А. Шляхи посилення стану забезпечення кібербезпеки в умовах воєнного стану. *Інформація і право*. 2023. № 3(46). С. 118-121. URL: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.3\(46\).287214](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.3(46).287214).
9. Марков В.В. До питання щодо зарубіжного досвіду протидії кіберзлочинності. *Право і безпека*. 2015. № 2(57). С. 107-113.
10. Марущак А. І. Міжнародне співробітництво у боротьбі з транснаціональною кіберзлочинністю. *Інформація і право*. 2018. Т. 3(26). С. 104–110.
11. Марущак А.І. Проблеми розслідування кіберзлочинів в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 1. С. 23-27.
12. Попко В.В., Попко Є.В. Міжнародно-правова регламентація транснаціональної кіберзлочинності у кіберпросторі. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2021. № 66. С. 276–283.
13. Продан Т.В. Протидія кіберзлочинності в Україні. Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір: [Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 24 лютого 2023 р.]. С. 370-372.

14. Продан Т.В. Кримінологічна характеристика кіберзлочинності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №3 С. 415-417. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6939/96.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

15. Розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним розповсюдженням у мережі Інтернет медійного контенту провайдерами програмних послуг та Інтернет-провайдерами : метод. рек. / [О. М. Стрільців, О. С. Тарасенко, І. Р. Курилін та ін.]. Київ, 2017. 44 с.  
Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Яцина М. О. Методичні вказівки для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Кіберзлочинність» для здобувачів денної форми навчання другий (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 081 «Право», спеціальності 081 «Право» (5 семестр). Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. 15 с.

2. Яцина М. О. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Кіберзлочинність» для здобувачів денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 081 «Право», спеціальності 081 «Право», (5 семестр). Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. 18 с.

**Підготував: асист. Яцина М. О.,  
доктор філософії зі спеціальності «Право»**